

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทูนทางสังคมกับการบริหารการคลังขององค์กรปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยศึกษามุ่งไปเรื่อง ทูนทางสังคมมีผลต่อการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการด้านการคลังและการจัดการทูนทางสังคมภายในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง เพื่อประโยชน์ต่อท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติต่อไป โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาและกระบวนการในการดำเนินการศึกษาดังนี้

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องนี้กำหนดวิธีการศึกษาไว้ 2 ประการ ได้แก่

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษารวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ ตำราหนังสือ วารสาร รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ เอกสารของทางราชการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทูนทางสังคมและการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเอกสารต่างๆเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญในการจัดทำกรอบหรือแนวคิดในการศึกษารวมถึงการจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายข้อมูลรวมถึงการเสนอแนะในการนำทูนทางสังคมมาใช้ในการบริหารการคลังท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยใช้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยเตรียมการสัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบลเป้าหมายที่ถูกคัดเลือกเป็นตัวแทนในการศึกษา โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่งที่ถูกคัดเลือก อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีและ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2.2 การสังเกตในขณะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง เช่น การทำประชาคม การให้บริการประชาชนในการเสียภาษี การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะต่าง ๆ การประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือองค์การบริหารส่วนตำบล และได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ในภาคกลาง ซึ่งในการสุ่มตัวอย่างการศึกษานี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามเป้าประสงค์ (Purposive Random Sampling) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวแทนในการศึกษา 1 แห่ง เพื่อใช้เป็นกรณีตัวอย่างในการศึกษาเชิงลึก โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามเป้าประสงค์ (Purposive Random Sampling) กล่าวคือ เลือกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดีที่สุด หรือ Best Practice ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับรางวัลจากสถาบันพระปกเกล้าในปี พ.ศ.2544 สำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ พ.ศ. 2538 สามารถพัฒนาขีดความสามารถทางการบริหารได้อย่างน่าชมเชย ด้วยความสามารถคนรุ่นใหม่ที่มีวิสัยทัศน์ มีความตั้งใจจริง และสามารถปรับวิธีการบริหารสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวะสังคมและใช้ประโยชน์จากกลไกทางการเมืองการบริหารที่มีอยู่แล้วในชุมชนได้อย่างเหมาะสม นั่นคือทำให้บทบาทประชาคมตำบลและหมู่บ้านในฐานะเป็นกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จาก การวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม ที่ให้บทบาทแก่ประชาคมในการปรึกษาหารือรวบรวมปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดแนวทางการพัฒนา รวมทั้งการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้การวางแผนพัฒนามาจากข้อมูลความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง มิใช่ปัจจัยทางการเมืองหรือความรู้สึก การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยกระบวนการประชาคม เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนแก้ปัญหาพร้อมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและดูแลซึ่งกันและกันได้ นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีวิธีการทำงานในเชิงรุกในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือของผู้เสียภาษีและการสร้างความยินดีในการเสียภาษี มีการ

จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทิศทางและรูปแบบการเสียภาษี

2. หลังจากนั้นแล้วก็ได้มีการตรวจสอบดูว่า มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่ได้รับรางวัลในลักษณะเดียวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อีก 1 แห่ง เพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ โดยจะต้องได้รับรางวัลองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการ ตามที่สถาบันพระปกเกล้าได้กำหนดไว้ ซึ่งจากการตรวจสอบกับสถาบันพระปกเกล้า พบว่ามีอีก 1 องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับรางวัลในลักษณะเดียวกันในช่วงเวลาต่อมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

จะสังเกตได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 แห่ง อยู่ในจังหวัดลพบุรี และจังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่เป็นตัวแทนของประชากรหรือจังหวัดในภาคกลางได้อย่างดีเยี่ยม เพราะมีลักษณะทั้งสังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม สังคมด้อยโอกาส และสังคมฐานานุภาพ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายในแง่ทุนทางสังคม เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ปุชนิยสถาน ภูมิปัญญา เป็นต้น เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพที่น่าจะศึกษาและเป็นตัวอย่างได้อย่างดีเยี่ยม ประกอบกับใกล้เมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานคร ถ้าหากสามารถศึกษาและเข้าใจได้อย่างดีเกี่ยวกับทุนทางสังคมกับการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว น่าจะส่งผลต่อความยั่งยืนทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงขององค์การบริหารส่วนตำบล นั้นหมายความว่า จะเป็นแรงกระเพื่อมที่ส่งผลต่อจังหวัดอื่นถัดไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการหลายวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และครบถ้วน โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งของข้อมูลได้ 2 วิธีคือ

1. แหล่งปฐมภูมิ จะเก็บข้อมูลโดยวิธี

1.1 การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะพูดคุยแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ เจ้าหน้าที่บริหารส่วนตำบล ประชาชน เป็นต้น การสัมภาษณ์และพูดคุยตามองค์ประกอบตามประเด็นคำถามที่กำหนด/ตั้งไว้กว้าง ๆ พร้อมทั้งทำการจดบันทึกเสียง โดยในการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการนั้น ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงความเป็นทางการในทางวิชาการ

1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้ในเรื่องทุนทางสังคมและการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เป็นต้น

1.3 การสังเกต ดังนี้

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ศึกษาจะศึกษาลักษณะ วิธีการ รูปแบบ และกระบวนการ ที่กลุ่มตัวอย่างนำทุนทางสังคมเข้าใช้ในการจัดการด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ท้องถิ่นดำเนินการ ตลอดจนเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ข้อมูลร่วมกัน และร่วมวิเคราะห์ให้ความคิดเห็นในบางกรณี ซึ่งจะสามารถเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

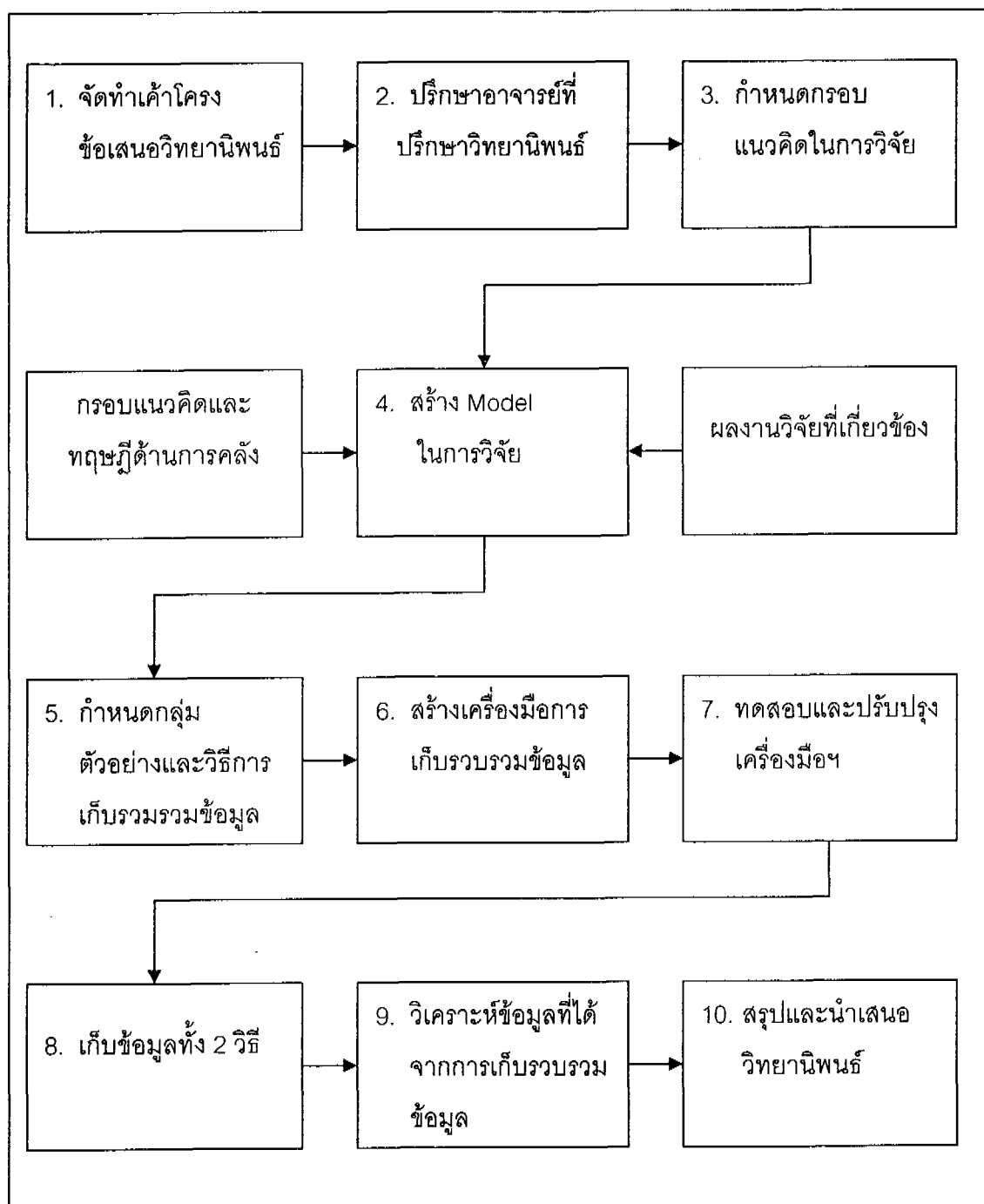
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในบางกิจกรรม เช่น การใช้จ่ายงบประมาณ เป็นต้น บางครั้งศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมได้ ก็ใช้วิธีการสังเกตจากสภาพแวดล้อมและปฏิกิริยาของผู้คนในท้องถิ่น

2. แหล่งทุติยภูมิ คือ การศึกษาจากเอกสารโดยทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม และการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำราวิชาการ งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต และเอกสารของทางราชการ

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเพื่อใช้เป็นกระบวนการในการศึกษา แสดงได้ดังภาพที่ 3.1 ดังนี้

ภาพที่ 3.1
กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Discussion) เพื่อให้ผู้ตอบ หรือผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดคุยและตอบคำถามพร้อมทั้งแสดงผลและความคิดเห็น ซึ่งแนวการ สัมภาษณ์มีดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปหรือข้อมูลพื้นฐาน
- มิติระบบคิดขององค์การบริหารส่วนตำบล
- มิติวิธีปฏิบัติด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ปัญหาด้านการบริหารการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล การแก้ไขปัญหา

ในแต่ละด้าน รวมถึงกระบวนการในการแก้ปัญหาด้วย

- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. อุปกรณ์บันทึก ได้แก่ สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ เพื่อประโยชน์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและป้องกันการลืมข้อมูลจนทำให้เกิดข้อผิดพลาดหรือเกิดข้อบกพร่อง ขึ้นมาได้